

Avdelning
Analysavdelningen

Handläggare
Erika Hagrot
Jeanette Reinbrand

Lärosätenas årsredovisningar 2024: Fler helårsstudenter och minskat underskott

Under 2024 ökade antalet helårsstudenter vid svenska universitet och högskolor med 8 100 till totalt 328 200. Det är en ökning med 3 procent jämfört med 2023. Ökningen beror framför allt på att de anslagsfinansierade studenterna blev fler, men även antalet studieavgiftsskyldiga studenter ökade. Sammantaget redovisade lärosätena ett negativt resultat på 250 miljoner kronor för 2024, vilket är ett mindre underskott än föregående år. Överskotten inom forskningsverksamheten vid några av de stora universiteten har stor påverkan på det samlade ekonomiska resultatet.

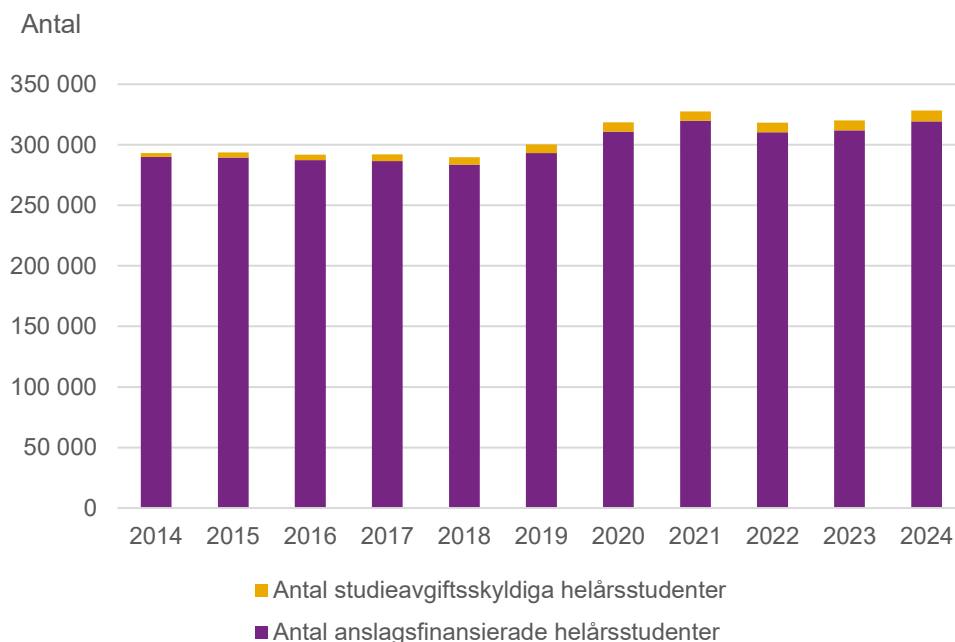
Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har sammanställt uppgifter från årsredovisningarna som de statliga lärosätena samt Chalmers tekniska högskola och Stiftelsen Högskolan i Jönköping har lämnat för 2024. Denna analys innehåller en uppföljning av omfattningen av utbildningen på grundnivå och avancerad nivå samt en översiktlig ekonomisk uppföljning som bygger på uppgifter ur lärosätenas resultat- och balansräkningar. I slutet av analysen finns tabeller med uppgifter per lärosäte.

Den 23 april publiceras Universitetskanslersämbetets officiella statistik om högskolans ekonomi.

Uppföljning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Enligt årsredovisningarna fanns det 2024 totalt 328 200 helårsstudenter vid de 33 lärosäten som ingår i analysen. Det är en ökning med 8 100 helårsstudenter jämfört med 2023. Antalet helårsstudenter är därmed tillbaka på samma nivå som pandemiåret 2021 (figur 1). Utbildningen på grundnivå och avancerad nivå finansieras huvudsakligen med statsanslag och till en mindre del av studieavgifter från avgiftsskyldiga studenter. Ökningen av antalet helårsstudenter beror framför allt på att de anslagsfinansierade studenterna blev fler – under 2024 ökade antalet anslagsfinansierade helårsstudenter med 7 300 till totalt 319 300. Samtidigt ökade antalet studieavgiftsskyldiga studenter med knappt 800 till 8 900 helårsstudenter. Detta är det högsta antalet studieavgiftsskyldiga helårsstudenter sedan avgifterna infördes 2011.

Figur 1. Totalt antal helårsstudenter på grundnivå och avancerad nivå vid statliga lärosäten samt Chalmers tekniska högskola och Stiftelsen Högskolan i Jönköping under perioden 2014–2024.

Utbildningsvolymen och takbeloppen

För de flesta lärosäten baseras statens ersättning för utbildning på grundnivå och avancerad nivå på per capita-belopp för antalet registrerade studenter (omräknade till helårsstudenter) och deras studieprestationer i form av avklarade poäng på kurser (omräknade till helårsprestationer) inom olika utbildningsområden. Ett så kallat takbelopp anger den högsta ersättning som respektive lärosäte kan få i ramanslag under ett år. Takbeloppet sätter tillsammans med utbildningens sammansättning ramen för hur många studenter som anslaget räcker till att finansiera. Systemet med takbelopp omfattar 31 lärosäten. Här ingår de statliga universiteten och högskolorna med undantag för Sveriges lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan. Dessutom ingår de enskilda utbildningsanordnarna Chalmers tekniska högskola och Stiftelsen Högskolan i Jönköping.

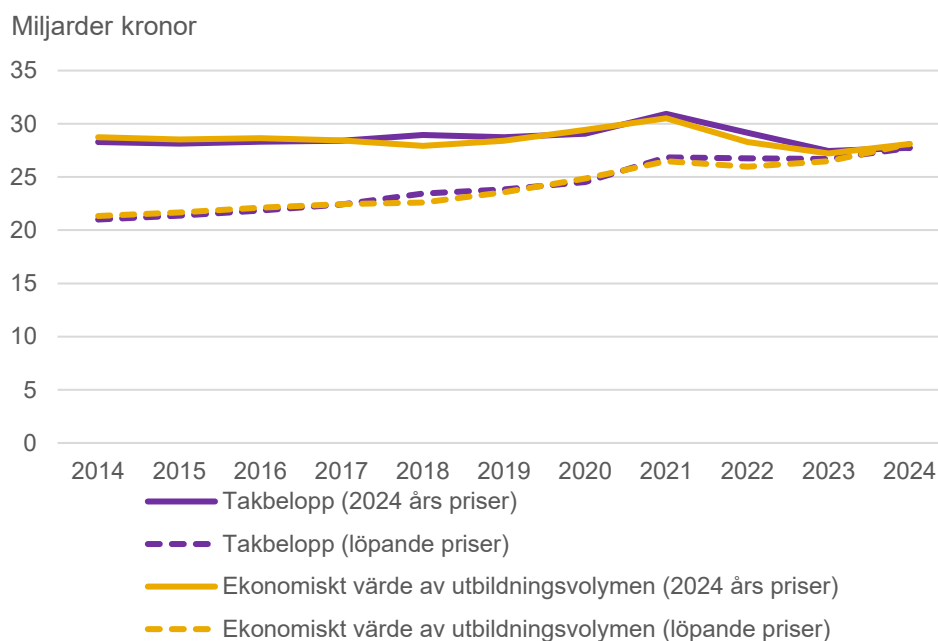
Utbildningsvolymen översteg takbeloppen med 0,4 miljarder kronor

De samlade takbeloppen för de 31 lärosäten som omfattas av systemet uppgick 2024 till 27,7 miljarder kronor. I detta ingår knappt 0,5 miljarder kronor (av totalt 3,1 miljarder under perioden 2021–2025) från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF). Den årliga pris- och löneomräkningen av utbildningsanslagen uppgick till 3,5 procent. Utbildningsanslagen har också höjts inom ramen för det så kallade ingenjörspaketet. En del av statsningen bestod av höjda ersättningsbelopp till de naturvetenskapliga, tekniska och farmaceutiska utbildningsområdena. Det innebar ökade anslag med sammanlagt 100 miljoner kronor. Lärosätena tilldelades också höjda anslag med drygt 120 miljoner kronor för fler platser på ingenjörsutbildningar och utbildning på

avancerad nivå. Sammantaget innebar detta att takbeloppen ökade i reala termer jämfört med föregående år, för första gången sedan 2021.

Utbildningsvolymens värde, det vill säga det ekonomiska värde som det samlade antalet helårsstudenter och helårsprestationer motsvarar, var 28,1 miljarder kronor under 2024 (figur 2). Det betyder att värdet av utbildningsvolymen översteg lärosätenas samlade takbelopp under året. Den samlade överproduktionen uppgick till 0,4 miljarder.

Figur 2. Takbelopp och ekonomiskt värde av utbildningsvolymen (helårsstudenter och helårsprestationer) under perioden 2014–2024, miljarder kronor i löpande priser samt 2024 års priser (BNP-deflator).

Överproduktion, underproduktion och balansmöjligheter

Med överproduktion och underproduktion avses att lärosätet utbildar fler respektive färre studenter än de kan få ersättning för genom takbeloppet, som markerar den övre gränsen för ramanslaget. I resurstilldelningssystemet finns dock möjlighet för lärosätena att spara såväl outnyttjat takbelopp (anslagssparande) som ekonomiskt värde av helårsstudenter och helårsprestationer (överproduktion) mellan budgetåren. Det ger lärosätena möjligheter att balansera anslag mellan budgetåren och parera skillnader i studenternas efterfrågan på utbildning. Gränsen för högsta tillåtna anslagssparande är 10 procent av takbeloppet. Gränsen för sparad överproduktion var tidigare 10 procent, men för att ge lärosätena större utrymme att bygga ut sin utbildning under pandemin höjde regeringen från och med 2021 tillfälligt gränsen till 15 procent av takbeloppet — och detta gällde även under 2024.

Enligt regleringsbrevet för universitet och högskolor kommer den övre gränsen återigen vara 10 procent från och med 2026.¹

Balansen mellan utbildningsvolym och takbelopp har varierat över tid

I början av 2010-talet låg värdet av lärosätenas samlade utbildningsvolym över takbeloppen under flera år i rad. Intresset för högre utbildning hade ökat kraftigt under 2008–2009 i samband med den förra lågkonjunkturen. Den situationen kvarstod sedan i flera år. Lärosätena kan dock inte överproducera i längden utan att få ersättning och de vidtog därför åtgärder för att anpassa utbildningens storlek till takbeloppen. År 2017 var utbildningsvolymen i nivå med takbeloppen och 2018 vände den tidigare överproduktionen till underproduktion.

Tillströmningen av studenter med anledning av pandemin och den försämrade arbetsmarknaden innebar åter en kraftig ökning av studieintresset och tillsammans överproducerade lärosätena på nytt under 2020, trots att staten sköt till medel för ökad utbildning. I och med det kraftiga tillskotten av anslagsmedel under 2021 vände situationen återigen till underproduktion. De efterföljande två åren minskade sedan takbeloppen i och med att pandemiåtgärderna trappades ned. Samtidigt minskade också utbildningsvolymen, och sammantaget underproducerade lärosätena utbildning. Utifrån årsredovisningarna för 2024 ser vi nu en samlad överproduktion, vilket är första gången sedan pandemiåret 2020.

Många lärosäten överproducerade utbildning i förhållande till sitt takbelopp

Av de 31 lärosäten som omfattas av systemet med takbelopp fanns överproduktion vid 18 lärosäten och underproduktion vid 6 lärosäten 2024 (se tabell 1 i slutet av analysen). Vid resterande 7 lärosäten låg utbildningsvolymens ekonomiska värde i nivå med takbeloppet (plus/minus 1 procent).

Den största överproduktionen i absoluta tal hade Lunds universitet med 95 miljoner kronor. Lärosätet uppger i sin årsredovisning att de under 2024 har haft fler studenter än planerat. Liksom föregående år hade också Uppsala universitet en stor överproduktion, totalt 87 miljarder kronor. I relativa tal fanns den största överproduktionen vid Blekinge tekniska högskola och Örebro universitet, som båda överproducerade med mer än 5 procent av takbeloppet. Vid Blekinge tekniska högskola blev antalet studenter större än vad man hade planerat inför året. Enligt årsredovisningen beror det på att lärosätet attraherat fler studenter än planerat och erbjudit fler platser samt på att en större andel än normalt tackat ja till sina studieplatser.

Störst underproduktion i absoluta tal hade Luleå tekniska universitet med 60 miljoner kronor (motsvarande 7,6 procent av takbeloppet) och Umeå universitet med 38 miljoner kronor (2,3 procent av takbeloppet). Vid Luleå tekniska universitet minskade antalet helårsstudenter och helårsprestationer, men i mindre takt än föregående år. Umeå universitet nämner att lärosätets takbelopp har ökat de senaste åren, men att det har varit svårt att helt fylla de nya utbildningsplatserna i enlighet med tilldelad budget. På Stockholms konstnärliga högskola var

¹ Som planeringsförutsättning gäller att utgående överproduktion 2026 får vara högst 10 procent enligt Regleringsbrev för budgetår 2025 avseende universitet och högskolor.

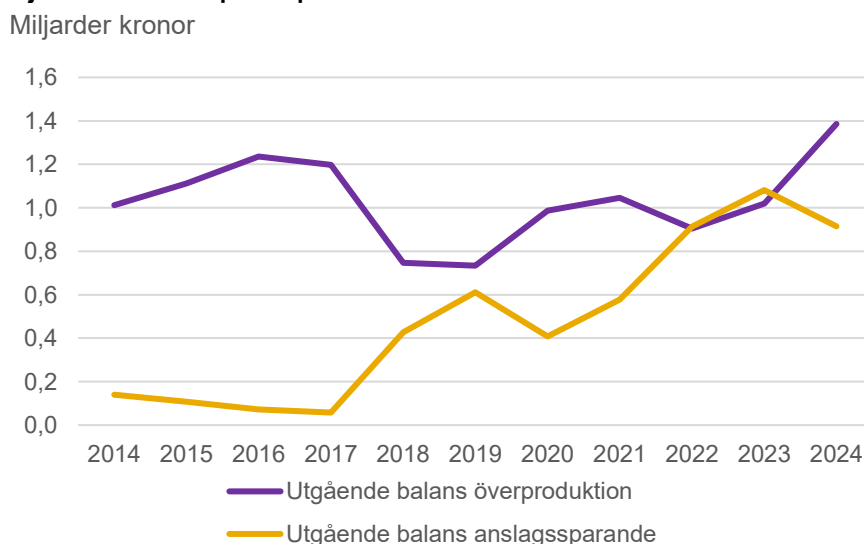
underproduktionen om drygt 20 miljoner kronor planerad, efter att lärosätet föregående år överproducerat och uppnått gränsen för sparad överproduktion.

Några lärosäten lyckades 2024 nå sina takbelopp efter att tidigare ha underproducerat. Detta gäller bland annat Malmö universitet, Högskolan i Dalarna, Högskolan i Gävle och Linköpings universitet. Malmö universitet nådde takbeloppet för första gången sedan 2016. Lärosätet skriver att de har arbetat strategiskt med ökad antagning. Även Högskolan i Dalarna lyckades öka utbildningsvolymen och därmed uppnå målet om fullt takbelopp 2024. Linköpings universitetet har arbetat systematiskt med att öka utbildningsproduktionen, och har 2024 sett en markant ökning av studenter på fristående kurser och distanskurser.

Den sparade överproduktionen ökade medan anslagssparandet minskade något

Som redan nämnts har lärosätena möjlighet att spara såväl outnyttjat takbelopp (anslagssparande) som ekonomiskt värde av helårsstudenter och helårsprestationer som överstiger takbeloppet (överproduktion). Vid utgången av 2024 uppgick lärosätenas samlade sparade överproduktion till 1,4 miljarder kronor, medan det samlade anslagssparandet var 0,9 miljarder kronor (figur 3). En stor del av anslagssparandet finns vid universiteten, medan den sparade överproduktionen är mer jämnt fördelad mellan universitet och högskolor. Under 2024 ökade den sparade överproduktionen med 0,4 miljarder kronor, samtidigt som lärosätenas sammantagna anslagssparande minskade med knappt 0,2 miljarder kronor.

Figur 3. Utgående balans av anslagssparande respektive överproduktion under perioden 2014–2024, miljarder kronor i löpande priser.

Bland de lärosäten som överproducerade 2024 hade ungefär en tredjedel sparade anslag sedan tidigare år som nu delvis kunde räknas av. Två tredjedelar hade dock inga sparade anslag, vilket är en förklaring till att den samlade sparade överproduktionen ökade betydligt (figur 3). Tre lärosäten nådde den övre gränsen för sparad överproduktion. De hade producerat utbildning för knappt 13 miljoner kronor som de inte får ersättning för. Omkring 9 miljoner av dessa gällde Karlstad universitet och knappt 4 miljoner kronor Södertörns högskola. Flera av lärosätena hade vid utgången

av 2024 en sparad överproduktion nära eller över 10 procent av takbeloppet, vilket är den övre gräns som kommer att gälla från 2026 enligt regleringsbrevet för universitet och högskolor.

Några av de underproducerande lärosätena hade sparad överproduktion sedan tidigare år, som nu kunde räknas av mot takbeloppen. De kunde alltså få ersättning för tidigare genomförd utbildning. Stockholms konstnärliga högskola hade som redan nämnts en stor planerad underproduktion, men räknade samtidigt av hela sitt takbelopp. För de lärosätena som inte hade någon sparad överproduktion ökade i stället anslagssparandet. Två lärosäten nådde gränsen för högsta tillåtna anslagssparande. Luleå tekniska universitet fick betala tillbaka knappt 52 miljoner kronor och Umeå universitet knappt 15 miljoner kronor.

Anslagsfinansierade studenter

Under 2024 uppgick antalet anslagsfinansierade helårsstudenter till totalt 319 300 vid de 33 lärosäten som omfattas av analysen. Det är en ökning med 7 300 helårsstudenter jämfört med föregående år, vilket motsvarar en ökning på 2 procent (figur 1).

Tydlig ökning av antalet anslagsfinansierade helårsstudenter 2024

Sett till utbildningsvolym finns det stora skillnader mellan lärosätena (se tabell 2 i slutet av analysen). Flest anslagsfinansierade helårsstudenter fanns liksom föregående år vid Stockholms universitet (29 700) och Lunds universitet (28 400). I storleksordning följer därefter Göteborgs universitet (27 900) och Uppsala universitet (27 400). Stora utbildningsvolymerna finns också vid Linköpings universitet (19 300) och Umeå universitet (17 400), medan övriga universitet hade färre studenter. De flesta högskolor har mellan 4 000 och 7 000 helårsstudenter, men spridningen är stor och vid de minsta konstnärliga högskolorna är antalet helårsstudenter några hundra.

Under de senaste åren har antalet helårsstudenter vid universitet och högskolor varierat betydligt. Det ökade kraftigt i samband med pandemin för att sedan falla tillbaka något. Med årets ökning är antalet anslagsfinansierade helårsstudenter tillbaka på samma nivå som under 2021. I sina årsredovisningar nämner lärosätena ett högt söktryck och stort intresse för högskolestudier som anledningar till den ökade studenttillströmningen, liksom strategiska insatser för att stärka utbildningsutbudet och rekrytera fler studenter.

På en majoritet av lärosätena blev studenterna fler under året. Mest ökade antalet studenter vid Kungl. Tekniska högskolan (1 067) och Örebro universitet (1 014). Också i relativa tal är det stora ökningarna, motsvarande 8 respektive 10 procent. I relativa tal ökade antalet helårsstudenter betydligt också vid Gymnastik- och idrottshögskolan (10 procent), Högskolan i Dalarna (10 procent) och Försvarshögskolan (8 procent), samt vid ett flertal andra högskolor. Enligt Gymnastik- och idrottshögskolans årsredovisning beror ökningen bland annat på ett ökat söktryck till program och kurser under året. Vid Högskolan i Dalarna registrerades fler studenter framför allt inom distansutbildning och fristående kurser. Försvarshögskolans utbildning har ökat i omfattning under flera år, både på grund av utbyggnaden av officersprogrammet och fler studenter inom övriga program och kurser. Samtidigt minskade antalet helårsstudenter vid några lärosäten, bland annat Linnéuniversitet (-450) och Sveriges lantbruksuniversitet (-130). I sin årsredovisning uppger

Linnéuniversitet att minskningen var en del i omställningen i syfte att komma ner till takbeloppet för utbildningsanslaget.

Studieavgiftsskyldiga studenter och intäkter från studieavgifter

Samtliga lärosäten i den här analysen, förutom Gymnastik- och idrotthögskolan, hade studieavgiftsskyldiga studenter och intäkter av anmälnings- och studieavgifter under 2024 (se tabell 5 i slutet av analysen). Det totala antalet studieavgiftsskyldiga helårsstudenter uppgick till drygt 8 900, vilket är en ökning med nästan 800 helårsstudenter jämfört med 2023.

Markant ökning av antalet studieavgiftsskyldiga studenter 2024

Studieavgifterna infördes höstterminen 2011 för inresande studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz och som inte deltar i ett utbytesprogram. I samband med att avgifterna infördes minskade de inresande studenterna från dessa länder kraftigt i antal. Sedan dess har de betalande studenterna varje år blivit fler. Under perioden 2017–2019 ökade antalet betalande studenter med omkring 15 procent årligen. I samband med pandemin minskade den internationella studentrörligheten och den snabba ökningen av antalet betalande studenter stannade av. De betalande studenterna ökar på nytt kraftigt och ökningen mellan 2023 och 2024 motsvarar 9 procent.

Storleken på den studieavgiftsfinansierade verksamheten varierar stort mellan olika lärosäten och utvecklingen i antal studieavgiftsskyldiga studenter under 2024 skiljer sig mellan lärosätena. Vid nästan två tredjedelar av lärosätena ökade antalet betalande helårsstudenter jämfört med 2023, samtidigt som antalet minskade vid drygt en tredjedel. Mest ökade antalet betalande studenter vid några lärosäten som redan har en stor studieavgiftsfinansierad verksamhet. Ökningen var störst vid Kungl. Tekniska högskolan (179 helårsstudenter) och Stiftelsen Högskolan i Jönköping (175 helårsstudenter). Också vid Stockholms universitet och Lunds universitet ökade antalet betalande studenter kraftigt.

Hantering av uppehållstillstånd är fortsatt viktig för lärosätenas internationella rekrytering

I sina årsredovisningar uppger flera lärosäten att hanteringen av uppehållstillstånd har förbättrats under året, vilket har bidragit till ökningen av antalet studieavgiftsfinansierade studenter 2024. Uppsala universitet nämner att visumhanteringen för antagna studenter fungerat bättre och fler studenter har därmed kunnat påbörja sin utbildning i tid. Högskolan Väst och Kungl. Tekniska högskolan framhåller dock att även om hanteringen har underlättats, är handläggningstiderna hos Migrationsverket fortfarande så långa att de utgör ett hinder för studiestart.

En annan orsak till att antalet studieavgiftsfinansierade studenter har ökat är lärosätenas egna rekryteringsarbete. Stiftelsen Högskolan i Jönköping och Högskolan Väst, som hör till de lärosäten där antalet ökat mest i relativa termer, anger ett aktivt rekryteringsarbete av internationella studenter som en orsak till ökningen. Stiftelsen Högskolan i Jönköping nämner även stipendier som ett viktigt stöd i rekryteringsprocessen. Stockholms universitet, där antalet betalande studenter ökade betydligt, erbjuder ett stort antal program och fristående kurser på engelska, vilket utgör basen för

rekryteringen av studieavgiftsskyldiga studenter. Programutbudet på engelska består huvudsakligen av magister- och masterprogram.

Vid vissa lärosäten, däribland Linnéuniversitetet, Blekinge tekniska högskola och Högskolan i Gävle, har antalet studieavgiftsskyldiga studenter minskat under året. Lärosätena anger till exempel kvalitetsarbete och kursutbud som anledning till minskningen.

Närmare samverkan med Migrationsverket

Många lärosäten skriver i sina årsredovisningar att de under året har ingått en överenskommelse med Migrationsverket avseende avbrottsrapportering och möjlighet till tvååriga uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning. Lärosätenas närmare samverkan med Migrationsverket syftar till att underlätta processen för uppehållstillstånd för seriösa studenter, samtidigt som den utgör en del i arbetet med att minska missbruk av uppehållstillstånd för studier.

Intäkterna av anmälnings- och studieavgifter fortsätter att öka

Under 2024 uppgick lärosätenas samlade intäkter av anmälnings- och studieavgifter från betalande studenter till drygt 1,2 miljarder kronor, vilket är en ökning med 130 miljoner kronor jämfört med föregående år. Studieavgifternas andel av de totala intäkterna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå (avräknade anslag plus studieavgifter) uppgick 2024 till 4,2 procent.² Det är en ökning jämfört med 2023, då motsvarande andel var 3,9 procent.

Störst intäkter av studieavgifter 2024 hade Lunds universitet och Kungl. Tekniska högskolan (190 miljoner kronor) följt av Uppsala universitet (160 miljoner kronor). Vid några lärosäten med omfattande studieavgiftsbelagd utbildning är avgifternas andel av intäkterna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå särskilt hög. Högst andelar fanns hos Kungl. Tekniska högskolan (11,5 procent), Högskolan i Jönköping (9,4 procent) och Chalmers tekniska högskola (9,0 procent). Kungl. Tekniska högskolan och Chalmers tekniska högskola tillhörde de tre lärosäten med högst andel intäkter från studieavgifter även 2023. Vid ungefär en tredjedel av lärosätena utgjorde studieavgifter 5 procent eller mer av utbildningsintäkterna.

Översiktlig ekonomisk uppföljning

Från lärosätenas ekonomiska redovisningar sammanställer vi också vissa uppgifter ur resultaträkningar och balansräkningar för översiktlig ekonomisk uppföljning. Medan föregående diskussion har behandlat utbildning på grundnivå och avancerad nivå, omfattar den ekonomiska uppföljningen nedan hela lärosätenas verksamhet, det vill säga även forskning och utbildning på forskarnivå.

² Avser endast lärosäten med takbelopp. I siffran för de totala intäkterna av studieavgifter, 1,2 miljarder kronor, ingår dock analysens samtliga lärosäten.

Totala kostnader för verksamheten

År 2024 uppgick de totala kostnaderna för verksamheten vid de lärosäten som omfattas av analysen till 92,2 miljarder kronor. Det är en ökning med 4,5 miljarder kronor i löpande priser jämfört med 2023, motsvarande drygt 5 procent.

Det är betydande skillnader i storlek mellan lärosätena (se tabell 3 i slutet av analysen). Störst kostnader har Lunds universitet med kostnader på nästan 11 miljarder kronor 2024. Därefter följer Uppsala universitet med kostnader på knappt 9 miljarder kronor samt Karolinska institutet och Göteborgs universitet med kostnader på drygt 8 miljarder kronor. Störst kostnader bland högskolorna har Stiftelsen Högskolan i Jönköping, Södertörns högskola och Högskolan i Borås, som var och en har kostnader på drygt 1 miljard kronor. Minst bland lärosätena är de konstnärliga högskolorna samt Gymnastik- och idrottshögskolan, med kostnader mellan omkring 100 och 300 miljoner kronor.

Ökade kostnader för samtliga lärosäten

Jämfört med 2023 ökade kostnaderna för samtliga lärosäten. För drygt hälften av lärosätena ökade kostnaderna med mer än 5 procent. Störst var ökningarna vid Försvarshögskolan (16 procent), Gymnastik- och idrottshögskolan (9 procent), Högskolan i Kristianstad (9 procent), Södertörns högskola (8 procent) och Chalmers tekniska högskola (8 procent). Lägst kostnadsökning hade Luleå tekniska universitet (drygt 0,5 procent).

I sina årsredovisningar pekar lärosätena på flera orsaker till de ökade kostnaderna. Omvärldsfaktorer tillsammans med de generella prisökningarna i samhället har påverkat lärosätenas ekonomi. Den största kostnadsposten för lärosätena är personalkostnader. De har också ökat under året. Flera lärosäten hänvisar till löneökningar som orsak till de ökade kostnaderna. Några hänvisar också till fler årsarbetskrafter och ökade kostnader för pensioner som orsak till ökningen. Vid Kungl. Musikhögskolan i Stockholm minskade personalkostnaderna något.

Även lokalkostnaderna har ökat för de flesta lärosäten under 2024. I sina årsredovisningar uppger flera lärosäten indexuppräknningen av lokalhyrorna som en viktig orsak till ökade kostnader. Stockholms universitet nämner att de till del kunnat möta upp indexuppräknningen genom att minska universitetets lokalyta, vilket innebar en dämpning av årets hyresökning. Chalmers tekniska högskola nämner i sin årsredovisning att effekter av prisökningar på områden såsom lokalhyror har planat ut under 2024 jämfört med väsentliga ökning under 2023. Under året har även driftkostnaderna fortsatt att öka. År 2023 ökade lärosätenas finansiella kostnader kraftigt till följd av stigande räntor. Under 2024 var ökningen av finansiella kostnader lägre.

En del av kostnadsökningen är samtidigt kopplad till att lärosätenas verksamhet har växt under året. Försvarshögskolan har under 2024 genomfört en rekryteringssatsning, som har lett till att antalet årsarbetskrafter ökat med 9 procent mellan 2023 och 2024. Försvarshögskolan skriver att personaltillväxten har lett till en ökad produktion inom utbildning och forskning. Även andra lärosäten anger att de har genomfört strategiska satsningar.

Intäkter av avgifter för forskningsinfrastruktur

Under 2024 har en del lärosäten börjat tillhandahålla forskningsinfrastruktur enligt förordning (2022:1378) om avgifter för forskningsinfrastruktur. Uppsala universitet nämner att förändringen har inneburit att så kallade §4-avgifter har minskat jämfört med tidigare år. Umeå universitet skriver att uppdragsintäkter till viss del har omklassificerats som tillhandahållande av forskningsinfrastruktur.

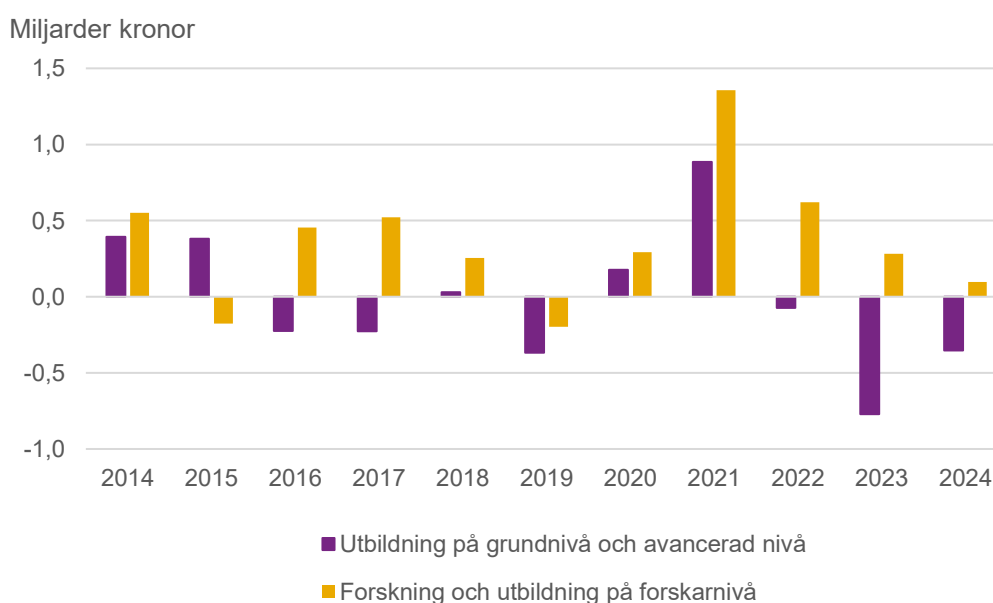
Ekonomiskt resultat

De 33 lärosäten som ingår i analysen redovisade tillsammans ett negativt ekonomiskt resultat (årets kapitalförändring) på 250 miljoner kronor för 2024. Det motsvarar 0,3 procent av omsättningen (kostnaderna). Det negativa resultatet är en följd av ett underskott på 350 miljoner kronor inom verksamhetsområdet utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Inom forskning och utbildning på forskarnivå redovisade lärosätena ett positivt resultat på 100 miljoner kronor. Det positiva resultatet beror framför allt på stora överskott inom forskningsverksamheten vid några av de stora universiteten.

Många lärosäten redovisade negativa resultat inom utbildning

Sammantaget redovisade 18 lärosäten ett negativt resultat, medan 15 lärosäten uppvisade positivt resultat (se tabell 3 i slutet av analysen). Nästan två tredjedelar av alla lärosäten uppvisade negativa resultat inom utbildningsverksamheten. Inom forskning och utbildning på forskarnivå redovisade något färre än hälften av lärosätena negativa resultat (tabell 4B).

Figur 4. Ekonomiskt resultat (årets kapitalförändring) under perioden 2014–2024 uppdelat på verksamhetsområdena utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskning och utbildning på forskarnivå för de 33 lärosäten som ingår i analysen, miljarder kronor i löpande priser.

Storleksskillnaderna mellan lärosätena framgår tydligt när det ekonomiska utfallet av verksamheten jämförs. De stora universiteten kan redovisa överskott och underskott som i storlek motsvarar kostnaden för stora delar av verksamheten vid några av de mindre högskolorna. Umeå universitet uppvisade det största negativa resultatet – knappt 240 miljoner kronor. Både utbildnings- och forskningsverksamheten gick med underskott. Uppsala universitet och Kungl. Tekniska högskolan uppvisade underskott på 120 miljoner kronor respektive 100 miljoner kronor. Uppsala universitet redovisade ett negativt resultat både inom utbildnings- och forskningsverksamheten, medan Kungl. Tekniska högskolan endast redovisade ett negativt utfall inom forskningsverksamheten.

Det är framför allt kostnadsökningarna som gjort att lärosätena uppvisar ett underskott. Flera lärosäten uppger att de har vidtagit åtgärder för att få en ekonomi i balans. Stockholms universitet skriver att universitetet efter flera års arbete med ekonomiska åtstramningar har en ekonomi i balans. För Kungl. Tekniska högskolan var underskottet mindre än föregående år. Lärosätet har arbetat med att få en ekonomi i balans och skriver att det arbetet har gett effekt inom framför allt utbildning på grundnivå och avancerad nivå.

Samtidigt gör några lärosäten positiva resultat. Störst överskott uppvisade Karolinska institutet – drygt 310 miljoner kronor. Därefter följer Lunds universitet med ett överskott på drygt 100 miljoner kronor och Högskolan i Dalarna med ett överskott på drygt 80 miljoner kronor. Precis som föregående år beror överskottet för Karolinska institutet på ett positivt utfall inom forskningsverksamheten. Lärosätet kommenterar att en del av årets positiva utfall härör från en översyn av periodiseringen av donationer. Även för Lunds universitet beror överskottet framför allt på forskningsverksamheten. Överskottet för Högskolan i Dalarna beror dock i första hand på ett positivt resultat inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå.

Balanserad kapitalförändring och oförbrukade bidrag

Sammantaget uppgick den balanserade kapitalförändringen vid de 33 lärosäten som omfattas av analysen till 15,3 miljarder kronor vid utgången av 2024. De statliga lärosätena redovisar balanserad kapitalförändring per verksamhetsområde. Den balanserade kapitalförändringen uppgick för dessa till 5,2 miljarder kronor inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå och till 8,9 miljarder inom forskning och utbildning på forskarnivå.

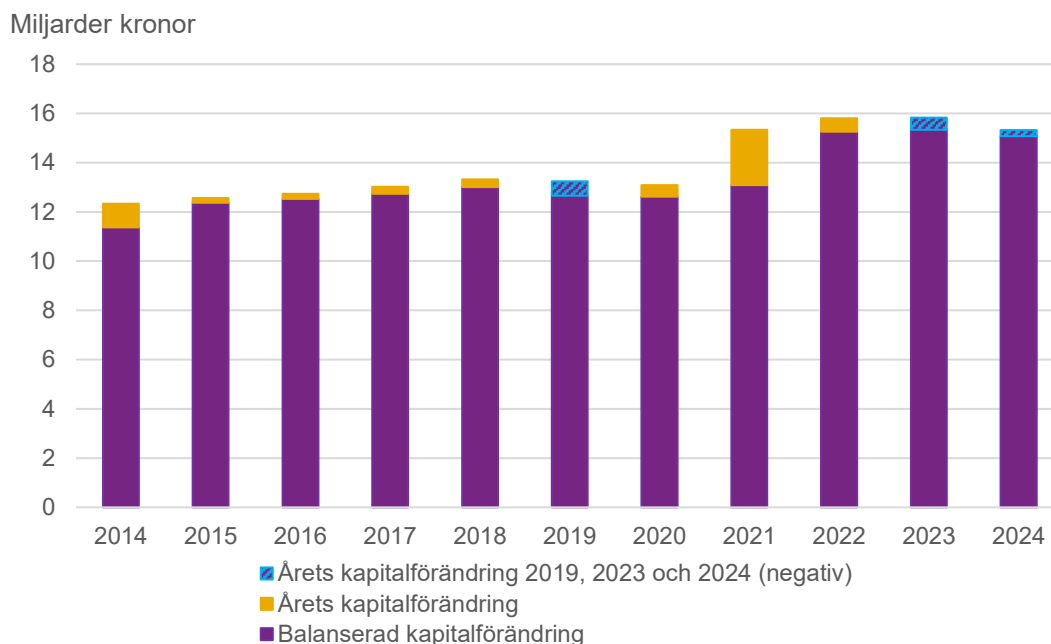
Skattat myndighetskapital minskade med 0,3 miljarder kronor

Den balanserade kapitalförändringen och årets kapitalförändring utgör tillsammans huvuddelen av lärosätenas myndighetskapital. I myndighetskapitalet kan också ingå resultatandelar från hel- eller delägda bolag och vid flera lärosäten finns statskapital och donationskapital. Det handlar dock i de flesta fall om mindre belopp.

En summering av den balanserade kapitalförändringen och årets kapitalförändring ger därför en god grund för jämförelser mellan lärosäten. I figur 5 visas en skattning av myndighetskapitalet – balanserad kapitalförändring plus årets kapitalförändring – för de 33 lärosäten som ingår i denna analys. Som en följd av lärosätenas samlade underskott minskade det skattade myndighetskapitalet

under 2024. Det uppgick vid utgången av 2024 till 15,1 miljarder kronor, vilket är en minskning med 0,3 miljarder kronor jämfört med föregående år.

Figur 5. Skattat myndighetskapital (balanserad kapitalförändring plus årets kapitalförändring) under perioden 2014–2024, totalt för alla 33 lärosäten i analysen, miljarder kronor i löpande priser.*

*Under 2019, 2023 och 2024 var årets kapitalförändring negativ. Det innebär att det skattade myndighetskapitalet minskade. I figuren visar vi det genom att minska den balanserade kapitalförändringen med årets kapitalförändring. Skattat myndighetskapital för 2019, 2023 och 2024 motsvaras av de helt lila delarna av staplarna.

Fortsatt ökning av oförbrukade bidrag

Bidrag som betalats in till lärosätena från externa finansiärer, men som ännu inte har omsatts i verksamhet, redovisas i balansräkningen som oförbrukade bidrag. De oförbrukade bidragen uppgick vid utgången av 2024 till 26,5 miljarder kronor, vilket är en ökning med 0,1 miljarder kronor jämfört med föregående år.

Tabell 1. Takbelopp och utfall inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2024 enligt lärosätenas årsredovisningar.

Lärosäte	Utbildning på grundnivå och avancerad nivå		Utfall % av tak- belopp
	Takbelopp mnkr	Utfall totalt mnkr	
<i>Universitet</i>			
Uppsala universitet	2 118	2 204	104%
Lunds universitet	2 458	2 552	104%
Göteborgs universitet	2 455	2 510	102%
Stockholms universitet	2 032	2 057	101%
Umeå universitet	1 647	1 609	98%
Linköpings universitet	1 812	1 812	100%
Karolinska institutet	827	813	98%
Kungl. Tekniska högskolan	1 385	1 418	102%
Chalmers tekniska högskola	1 096	1 115	102%
Luleå tekniska universitet	791	732	92%
Sveriges lantbruksuniversitet*
Karlstads universitet	801	812	101%
Linnéuniversitetet	1 246	1 254	101%
Örebro universitet	932	981	105%
Mittuniversitetet	661	691	105%
Malmö universitet	1 114	1 122	101%
Mälardalens universitet	723	700	97%
<i>Högskolor</i>			
Blekinge tekniska högskola	301	321	107%
Försvärshögskolan*
Gymnastik- och idrottshögskolan	128	134	104%
Högskolan i Borås	590	601	102%
Högskolan Dalarna	506	509	101%
Högskolan i Gävle	548	546	100%
Högskolan i Halmstad	481	488	101%
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	655	684	104%
Högskolan Kristianstad	472	460	97%
Högskolan i Skövde	371	383	103%
Högskolan Väst	445	467	105%
Södertörns högskola	495	512	103%
<i>Konstnärliga högskolor</i>			
Konstfack	189	193	102%
Kungl. Konsthögskolan	73	74	101%
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	151	151	100%
Stockholms konstnärliga högskola	225	204	91%
Totalt	27 730	28 109	101%

*Sveriges lantbruksuniversitet och Försvärshögskolan ingår inte i takbeloppssystemet.

Tabell 2. Antal anslagsfinansierade och studieavgiftsskyldiga helårsstudenter enligt lärosätenas årsredovisningar 2023 och 2024.

Lärosäte	Antal anslagsfinansierade helårsstudenter				Antal studieavgiftsskyldiga helårsstudenter		
	2023	2024	Förändring		2023	2024	Förändring
	Antal	Antal	Antal	%	Antal	Antal	Antal
<i>Universitet</i>							
Uppsala universitet	27 155	27 446	291	1%	1 071	1 159	88
Lunds universitet	28 090	28 446	356	1%	1 192	1 328	136
Göteborgs universitet	27 177	27 900	723	3%	479	503	24
Stockholms universitet	28 915	29 698	783	3%	525	694	169
Umeå universitet	17 070	17 407	337	2%	220	228	8
Linköpings universitet	18 884	19 326	442	2%	327	341	14
Karolinska institutet	6 428	6 397	-31	0%	205	243	38
Kungl. Tekniska högskolan	12 903	13 970	1 067	8%	1 052	1 231	179
Chalmers tekniska högskola	10 063	10 312	249	2%	710	687	-23
Luleå tekniska universitet	7 530	7 456	-74	-1%	75	93	18
Sveriges lantbruksuniversitet	4 207	4 077	-130	-3%	153	152	-1
Karlstads universitet	9 365	9 358	-7	0%	12	6	-6
Linnéuniversitetet	15 307	14 857	-450	-3%	336	270	-66
Örebro universitet	9 669	10 683	1 014	10%	30	28	-2
Mittuniversitetet	8 046	8 308	262	3%	28	26	-2
Malmö universitet	12 812	13 098	286	2%	180	185	5
Mälardalens universitet	7 671	7 775	104	1%	75	81	6
<i>Högskolor</i>							
Blekinge tekniska högskola	2 973	3 148	175	6%	257	191	-66
Försvarshögskolan	1 198	1 291	93	8%	7	7	0
Gymnastik- och idrottshögskolan	768	843	75	10%	1	0	-1
Högskolan i Borås	6 488	6 704	216	3%	44	51	7
Högskolan Dalarna	5 751	6 328	577	10%	88	83	-5
Högskolan i Gävle	6 480	6 610	130	2%	40	18	-22
Högskolan i Halmstad	5 550	5 830	280	5%	273	281	8
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	7 529	7 778	249	3%	353	528	175
Högskolan Kristianstad	5 347	5 304	-43	-1%	39	40	1
Högskolan i Skövde	3 882	4 137	255	7%	151	174	23
Högskolan Väst	5 254	5 370	116	2%	156	207	51
Södertörns högskola	7 471	7 485	14	0%	38	46	8
<i>Konstnärliga högskolor</i>							
Konstfack	679	664	-15	-2%	9	8	-1
Kungl. Konsthögskolan	215	216	1	1%	2	3	1
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	679	700	21	3%	3	3	1
Stockholms konstnärliga högskola	456	398	-58	-13%	3	2	-1
Totalt	312 012	319 319	7 307	2%	8 133	8 897	764

Tabell 3. Ekonomiskt resultat 2024 enligt lärosätenas årsredovisningar.

Lärosäte	Lärosätet totalt		
	Resultat 2024 mnr	Balanserad kapitalförändring mnr	Totala kostnader mnr
<i>Universitet</i>			
Uppsala universitet	-121	719	8 993
Lunds universitet	105	2 018	10 779
Göteborgs universitet	-88	1 524	8 261
Stockholms universitet	35	618	6 467
Umeå universitet	-237	796	5 644
Linköpings universitet	-18	1 196	5 276
Karolinska institutet	313	2 153	8 369
Kungl. Tekniska högskolan	-105	453	6 106
Chalmers tekniska högskola	32	932	4 531
Luleå tekniska universitet	23	630	2 047
Sveriges lantbruksuniversitet	-3	690	4 669
Karlstads universitet	-13	222	1 457
Linnéuniversitetet	-95	371	2 434
Örebro universitet	17	210	1 824
Mittuniversitetet	-5	402	1 253
Malmö universitet	-77	284	2 226
Mälardalens universitet	-63	538	1 414
<i>Högskolor</i>			
Blekinge tekniska högskola	-2	81	596
Försvarshögskolan	-39	55	879
Gymnastik- och idrottshögskolan	0	44	242
Högskolan i Borås	-5	84	1 026
Högskolan Dalarna	82	45	797
Högskolan i Gävle	3	115	787
Högskolan i Halmstad	-20	127	825
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	30	247	1 221
Högskolan Kristianstad	-3	219	703
Högskolan i Skövde	-11	75	594
Högskolan Väst	1	96	770
Södertörns högskola	15	226	1 189
<i>Konstnärliga högskolor</i>			
Konstfack	-6	27	239
Kungl. Konsthögskolan	2	4	96
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	6	47	228
Stockholms konstnärliga högskola	1	72	306
Totalt	-248	15 321	92 249

Tabell 4A. Balanserad kapitalförändring per verksamhetsområde 2024 enligt lärosätenas årsredovisningar.

Lärosäte	Balanserad kapitalförändring per verksamhetsområde	
	Utbildning på grundnivå och avancerad nivå mnkr	Forskning och utbildning på forskarnivå mnkr
<i>Universitet</i>		
Uppsala universitet	163	556
Lunds universitet	490	1 529
Göteborgs universitet	551	973
Stockholms universitet	480	138
Umeå universitet	391	405
Linköpings universitet	419	777
Karolinska institutet	201	1 952
Kungl. Tekniska högskolan	-278	730
Chalmers tekniska högskola*	--	--
Luleå tekniska universitet	363	267
Sveriges lantbruksuniversitet	86	549
Karlstads universitet	109	113
Linnéuniversitetet	325	46
Örebro universitet	129	82
Mittuniversitetet	196	206
Malmö universitet	152	131
Mälardalens universitet	310	228
<i>Högskolor</i>		
Blekinge tekniska högskola	85	-4
Försvarshögskolan	37	18
Gymnastik- och idrottshögskolan	29	15
Högskolan i Borås	156	-71
Högskolan Dalarna	17	27
Högskolan i Gävle	82	33
Högskolan i Halmstad	148	-21
Stiftelsen Högskolan i Jönköping*	--	--
Högskolan Kristianstad	152	67
Högskolan i Skövde	68	7
Högskolan Väst	115	-19
Södertörns högskola	91	135
<i>Konstnärliga högskolor</i>		
Konstfack	21	6
Kungl. Konsthögskolan	1	4
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	25	22
Stockholms konstnärliga högskola	50	22
Totalt	5 163	8 924

*Chalmers tekniska högskola och Stiftelsen Högskolan i Jönköping redovisar inte balanserad kapitalförändring per verksamhetsområde.

Tabell 4B. Årets kapitalförändring per verksamhetsområde 2024 enligt lärosätenas årsredovisningar.

Lärosäte	Årets kapitalförändring per verksamhetsområde	
	Utbildning på grundnivå och avancerad nivå mnkr	Forskning och utbildning på forskarnivå mnkr
<i>Universitet</i>		
Uppsala universitet	-81	-40
Lunds universitet	1	104
Göteborgs universitet	-35	-53
Stockholms universitet	-42	77
Umeå universitet	-80	-157
Linköpings universitet	15	-33
Karolinska institutet	-23	335
Kungl. Tekniska högskolan	4	-109
Chalmers tekniska högskola	36	-4
Luleå tekniska universitet	20	3
Sveriges lantbruksuniversitet	-21	10
Karlstads universitet	-1	-12
Linnéuniversitetet	-90	-5
Örebro universitet	13	4
Mittuniversitetet	10	-15
Malmö universitet	-57	-20
Mälardalens universitet	-38	-25
<i>Högskolor</i>		
Blekinge tekniska högskola	1	-3
Försvarshögskolan	-32	-7
Gymnastik- och idrottshögskolan	-4	4
Högskolan i Borås	-27	22
Högskolan Dalarna	70	12
Högskolan i Gävle	-8	11
Högskolan i Halmstad	10	-30
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	24	6
Högskolan Kristianstad	7	-10
Högskolan i Skövde	-18	6
Högskolan Väst	0	1
Södertörns högskola	-1	15
<i>Konstnärliga högskolor</i>		
Konstfack	-6	0
Kungl. Konsthögskolan	-2	4
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	4	2
Stockholms konstnärliga högskola	-1	2
Totalt	-353	96

Tabell 5. Intäkter av studieavgifter 2024 enligt lärosätenas årsredovisningar.

Lärosäte	Utbildning av studieavgiftsskyldiga studenter		Genomsnittlig studieavgift tkr
	Intäkter 2024 mnkr	Studieavgifternas andel av totala intäkter till utbildning på grundnivå och avancerad nivå**	
<i>Universitet</i>			
Uppsala universitet	159,4	7,0%	137
Lunds universitet	188,2	7,1%	142
Göteborgs universitet	56,9	2,3%	113
Stockholms universitet	88,8	4,1%	128
Umeå universitet	29,4	1,8%	129
Linköpings universitet	40,0	2,2%	117
Karolinska institutet	45,3	5,2%	186
Kungl. Tekniska högskolan	187,4	11,5%	152
Chalmers tekniska högskola	110,5	9,0%	161
Luleå tekniska universitet	9,5	1,3%	102
Sveriges lantbruksuniversitet*	19,9	..	131
Karlstads universitet	1,0	0,1%	173
Linnéuniversitetet	37,8	2,9%	140
Örebro universitet	3,7	0,4%	130
Mittuniversitetet	2,8	0,4%	106
Malmö universitet	21,0	1,8%	113
Mälardalens universitet	9,9	1,4%	122
<i>Högskolor</i>			
Blekinge tekniska högskola	19,2	5,6%	101
Försvarshögskolan*	0,8	..	119
Gymnastik- och idrottshögskolan	0,0	0,0%	..
Högskolan i Borås	6,6	1,1%	128
Högskolan Dalarna	11,2	2,2%	135
Högskolan i Gävle	2,2	0,4%	124
Högskolan i Halmstad	41,8	8,0%	149
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	68,3	9,4%	129
Högskolan Kristianstad	5,6	1,2%	140
Högskolan i Skövde	24,7	6,2%	142
Högskolan Väst	27,2	5,8%	131
Södertörns högskola	5,2	1,0%	112
<i>Konstnärliga högskolor</i>			
Konstfack	2,4	1,2%	289
Kungl. Konsthögskolan	0,0	0,0%	2
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	0,4	0,3%	113
Stockholms konstnärliga högskola	0,6	0,3%	391
Totalt	1 227,6	4,2%	138

* Sveriges lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan ingår inte i takbeloppssystemet.

**Intäkterna till utbildning på grundnivå och avancerad nivå räknas här som avräknade anslag plus studieavgifterna.